

Dr. HERMAN Sándor, a Pécsi Tudományegyetem docense

**Az orvos, a jogász, a közgazdász, a mérnök, a meteorológus szemléletmódja
a következtetési statisztika alkalmazásakor a hipotézisellenőrzés során**

Az előadó szakértők sokaságával konzultálva alakította ki mondanivalóját, amely azt járta körül, hogy bizonytalanság (pontosabban nem teljes bizonyosság) körülményei között mi befolyásolja a döntéseket a címben említett szakmákban. Vagyis az orvos melyik terápiát választja a kórisme láttán, a jogász (ügyész, bíró) miként dönt a bizonyítékok láttán, a bankár miként cselekszik a hitelkérelem elbírálásánál. Mindegyik döntési helyzet hipotézisellenőrzést igényel. A különböző területekről vett példák megvilágították a lehetséges statisztikai eljárások korlátait. Alapvetően azt tárgyalta, hogy milyen a kockázatvállalási képesség, és készség az egyes, nagy felelősséggel járó szakmák képviselőinél. A példák között szerepelt az orvos, aki közli betegével, mekkora a műtét kockázata, az az amerikai felmérés, amelyik szerint az USA-ban meghozott bírói ítéletek 5–10 százaléka téves volt – ezek alapján felállítható az alapséma: az egyes tényezők besorolódnak a jó vagy a rossz kategóriájába. Az előadó ezzel világította meg azt a problémát, hogy bár vannak axiómák, ezeket követi az elmélet, s a gyakorlat mégis számos esetben felülírja mindkettőt. A rossz döntésekkel járó kockázatok azután szakterületenként eltérő veszélyekkel járnak: a növény-nemesítő kisebb károkat okozhat, mint az emberre, az emberi életre veszélyessé válható döntések. Ugyanakkor a felmerülő kétélyekre minták korlátai miatt igen nehéz statisztikailag megalapozott válaszokat adni. Ezért van például, hogy a gyógyszereket egereken kísérletezik ki, mielőtt az emberi alkalmazásra sor kerülne, vagyis a lehetséges hibák kiküszöbölése az elsődleges.